Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Freek Verbakel, Yvonne Walet	**Datum**	3 november 2026
Type brief	Actualiteit	**Kenmerk**	34327937
E-mail	freek.verbakel@utrecht.nl, yvonne.walet@utrecht.nl	**Onderwerp**	Septembercirculaire 2026
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Financiën

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de financiële effecten van de Septembercirculaire gemeentefonds 2026.

Meer dan de helft van onze inkomsten krijgen we, net als alle andere gemeenten, van het Rijk. Enerzijds uit het gemeentefonds (het grootste deel); anderzijds uit specifieke uitkeringen. Daarmee zijn we voor een groot deel van onze inkomsten afhankelijk van de ontwikkelingen die door het Rijk worden ingegeven. Doordat het Rijk de afgelopen jaren heeft bezuinigd op het gemeentefonds, ontvangen gemeenten de komende jaren minder geld voor de taken die ze moeten uitvoeren. Ook krijgen gemeenten onvoldoende compensatie voor onder andere de stijgende kosten door inflatie, vergrijzing en stijgende kosten van de zorg.

Driemaal per jaar actualiseert het Rijk het gemeentefonds op grond van wijzigingen in het rijksbeleid. Het Rijk informeert de gemeenten hierover door middel van de zogenoemde gemeentefondscirculaires. De meicirculaire is gekoppeld aan de voorjaarsnota van het Rijk, de septembercirculaire aan de rijksbegroting op Prinsjesdag. In deze circulaires vindt ook bijstelling van het gemeentefondsaccres (de mate waarin het gemeentefonds meegroeit met de gemiddelde groei van de economie) plaats. In de decembercirculaire vinden doorgaans kleinere aanpassingen plaats. De meicirculaire verwerken we conform de provinciale richtlijnen in de begroting, de financiële effecten van de overige circulaires nemen we op in de eerstvolgende voorjaarsnota. In deze brief gaan we in op de effecten van de septembercirculaire die op Prinsjesdag verschenen is.

In onderstaande analyse van de septembercirculaire 2026 zijn de effecten ten opzichte van de meicirculaire 2026 berekend. In deze brief informeren wij u daarover. We verwerken deze effecten in de Voorjaarsnota 2027.

1. Samenvatting van de septembercirculaire in cijfers

In de septembercirculaire actualiseert het Rijk de accressen (de groei) van het gemeentefonds voor de komende jaren, als gevolg van de landelijke economische ontwikkelingen. In deze circulaire is een nieuwe raming opgenomen voor het volumeaccres en het prijsaccres. Beide zijn ten opzichte van de meicirculaire naar boven bijgesteld (zie voor verdere toelichten punt A onder de tabel).

Daarnaast actualiseert het Rijk de verdeelmaatstaven en de verwachte uitkering uit het BTW compensatiefonds (zie hiervoor de toelichting onder B en C). Ook vinden er toekenningen plaats uit hoofde van nieuwe of bestaande taakmutaties en decentrale uitkeringen (onderdeel D).

De ontwikkelingen uit de circulaire leiden tot het volgende overzicht. Een toelichting op de effecten is onder de tabel opgenomen.

bedragen x 1.000						
	2026	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Berekening eindstand meicirculaire26 PAUW	**1.114.672**	**1.165.772**	**1.118.914**	**1.107.858**	**1.121.611**	**1.131.190**
Effect volumeaccres	0	0	0	1.335	1.338	1.340
** Waarvan 50% ter dekking van knelpunten*	*0*	*0*	*0*	*-667*	*-669*	*-670*
** Waarvan 50% ter dekking van indexatie*	*0*	*0*	*0*	*-668*	*-669*	*-670*
Effect LPO accres	0	6.246	5.403	4.674	4.015	4.020
** Waarvan ter dekking naar indexatie*	*0*	*-6.246*	*-5.403*	*-4.674*	*-4.015*	*-4.020*
A Totaal Effect accres	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
B Totaal effect BCF	4.120	0	0	0	0	0
C Totaal ontwikkeling uitkeringsbasis	-2.747	-2.776	-2.701	-2.003	-1.338	-1.340
D1 Taakmutaties naar financieel beeld	-275	0	0	0	0	0
Totaal mutatie financieel beeld (A+B+C+D1)	**1.098**	**-2.776**	**-2.701**	**-2.003**	**-1.338**	**-1.340**
D2 Totaal Taakmutaties geclaimd	6.377	8.500	7.250	7.555	7.085	6.633
Berekening eindstand septcirc26 PAUW	**1.122.147**	**1.177.742**	**1.128.866**	**1.118.752**	**1.132.042**	**1.141.173**

Toelichting Effect septembercirculaire op het meerjarenbeeld

A. Ontwikkeling accres

Sinds ruim twee jaar is de groei van het gemeentefonds (accres) gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. De volumegroei van het gemeentefonds is gekoppeld aan het voortschrijdend gemiddelde van de groei van de economie (uitgedrukt in het BBP) voor acht jaar. Door een positief bijgestelde raming van de economische groei loopt de bijstelling van het volumeaccres voor Utrecht op met ruim €1,3 miljoen vanaf 2029. Conform de gebruikelijke systematiek is de helft hiervan beschikbaar voor het opvangen van loon en prijsstijgingen. Per saldo resteert er dan ruim € 0,6 miljoen dat extra beschikbaar is voor het opvangen van toekomstige knelpunten.
Daarnaast ontvangen we een aparte compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen. Die zijn gebaseerd op de ramingen van het Centraal Planbureau van de prijsmutatie van het BBP. Voor de jaren 2026 en verder is de raming voor de prijs BBP positief bijgesteld en leidt tot een toename met € 6 miljoen in 2027 en tussen de € 5 miljoen en de € 4 miljoen voor de jaren erna. Dit bedrag blijft beschikbaar voor het opvangen van de loon- en prijsstijgingen en biedt per saldo geen extra ruimte voor het financiële beeld.

B. BTW compensatiefonds (BCF)

Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire een voorschot verstrekt op de verwachte onder- of overschrijding van de gezamenlijke declaraties ten opzichte van het BCF-plafond. In deze circulaire

bedraagt het voorschot voor het jaar 2026 voor Utrecht € 4,1 miljoen. In de meicirculaire was het BCF-effect een min van ruim € 12 miljoen. Door de uitkering van het voorschot in deze circulaire wordt deze tegenvaller enigszins gedempt.
Het valt niet uit te sluiten dat de ruimte onder het BCF plafond de komende jaren alsnog minder wordt en tot minder inkomsten uit het gemeentefonds zal leiden.

C. Ontwikkeling uitkeringsbasis

Naar aanleiding van de landelijke ontwikkeling van de verdeelmaatstaven is er voor Utrecht sprake van een negatief effect vanaf 2026. Omdat wij bij de meicirculaire rekening hadden gehouden met een hogere positieve bijstelling is er nu per saldo sprake van een structureel negatief resultaat van ongeveer € 2 miljoen vanaf 2026. In onze raadsbrief over de meicirculaire hadden we al gemeld dat de bijstelling van de landelijke uitkeringsfactor in de septembercirculaire kon leiden tot meer of minder geld. De bijstelling is nu een feit en leidt tot een structureel nadeel voor ons.

D. Taakmutaties

In de septembercirculaire zijn ook specifieke beleidsbudgetten bijgesteld of bekendgemaakt. Daar waar deze specifieke beleidsbudgetten nodig zijn om de taken uit te voeren, worden ze neutraal in de begroting opgenomen; dit wil zeggen dat de extra inkomsten worden gelabeld voor de uitvoering van deze budgetten en dat de baten en lasten daarmee verhoogd worden. Deze inkomsten hebben daarom per saldo geen effect op het financieel beeld.

Omdat een deel van de middelen niet meer dit jaar besteed kan worden zullen deze via de Reserve Gemeentefonds worden overgeheveld naar het volgende jaar. Deze werkwijze is in overeenstemming met het Raadsbesluit van 9 november 2023.

De grootste aanpassingen betreffen onder andere de indexatie voor Beschermd Wonen (€ 5 miljoen); extra geld voor zowel de uitvoeringskosten als de integrale dienstverleningskosten in verband met de wet versterking regie volkshuisvesting (ruim € 1 miljoen); middelen voor de uitvoeringskosten inburgering (€ 0,7 miljoen in 2026) en vaccinaties (€ 0,7 miljoen).

Daarnaast is er een aantal kleinere taakmutaties. In 2026 zijn er drie die negatief uitwerken voor Utrecht: we worden gekort voor onze bijdrage aan het handelsregister van de KVK en we moeten bijdragen aan de Basisregistratie Persoonsgegevens. Samen kost ons dat € 275.000; dit levert geen kostenbesparing op dus betekent voor 2026 een nadeel.

2. Risico’s

De risico’s zoals genoemd in de raadsbrief over de meicirculaire en zoals opgenomen in de risicoparagraaf van de begroting gelden ook nu nog steeds. Die risico’s zijn:

- De herijking van het gemeentefonds, wat kan leiden tot een andere verdeling van het gemeentefonds en minder geld voor Utrecht;
- Er zijn nog geen nieuwe middelen voor Jeugd vanaf 2028 toegekend. Wij verwachten wel dat er nog aanvullende ‘Van Ark” middelen toegezegd gaan worden, maar we weten niet wanneer en hoeveel.
- De maatstaf Huishoudens met laag inkomen boven drempel (HHLI) is een moeilijk in te schatten en sterk fluctuerende maatstaf, waarvan het financiële effect erg groot is.
  Omdat de maatstaf relatief zwaar meetelt kan een kleine toe- of afname grote impact hebben op de berekening van het Gemeentefonds.

3. Vervolg

Concluderend is de financiële impact van de septembercirculaire op het gemeentefonds tot en met 2031 licht negatief (regel totaal mutatie financieel beeld: gemiddeld genomen ongeveer € 2 miljoen). Zoals gebruikelijk worden de hierboven genoemde inzichten uit deze circulaire meegenomen bij het opstellen van de eerstvolgende Voorjaarsnota.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,